Mehmet Eroğlu

Kıyıdan Uzakta

2 Ağustos 1948'de İzmir'de doğdu. Ortaöğrenimi İzmir'de tamamladı. ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü'nden 1971'de mezun oldu. Aynı dönemde Dev-Genç Davası sonucunda, TCK'nın 141-142 maddesine muhalefetten 8 yıl ağır hapis ve 2 yıl sürgün cezasına mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel aftan sonra mühendislik yapmaya ve yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası,* 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazandı. Bu roman, solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle 12 Eylül sıkıyönetim döneminde yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü*'yü sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adını Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından sırasıyla *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) adlı romanları yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009'da, ikinci kitap *Emine* 2011 yılında, son kitap *Rojin* ise 2013'te okurlarla buluştu. Yazarın Gezi Direnişi sırasında geçen *9,75 Santimetrekare* adlı romanı 2014'te, *Mermer Köşk* 2017'de, *Kıyıdan Uzakta* 2018'de, *İyi Adamın On Günü* 2019'da, *Kötü Adamın On Günü* 2020'de, *Meraklı Adamın On Günü* 2021'de, *Kendi Hayatında Ölme Vakti* 2022'de, *Ruhun Parmak İzi / Varlıklar-I* 2023'te, *Sakin Adamın On Günü* 2024'te ve *Son Gezegen / Varlıklar-II* 2025'te yayımlandı. Eroğlu'nun öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* (2016) adlı bir kitabı daha vardır. 2022'de Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nün sahibi Mehmet Eroğlu oldu. Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin *(Sızı, Issızlığın Ortası, Tutku)* yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödüllerini kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi sinema filmi senaryolarını da içeriyor. Ayrıca, Mehmet Eroğlu kendi romanlarından uyarlanan *İyi Adamın On Günü, Kötü Adamın On Günü* ve *Meraklı Adamın On Günü* filmlerinin senaryosunu da yazmıştır.

Kıyıdan Uzakta / *Mehmet Eroğlu*

© 2026, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Yayıncı ve Matbaa Sertifika No: 44066

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi'ne aittir. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Editör.....
Son okuma.....
Kapak tasarım.....
Sayfa tasarım Şenol Alanbay

ISBN: 978-975-10-????-?

1. baskı Haziran 2026

Baskı ve Cilt
İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel:(0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks:(0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
inkilap.com

MEHMET EROĞLU

Kıyıdan Uzakta

İNKILÂP 99. yıl

UZUN MEKTUP

"İlkbahar âşık olmak için en güzel zamandır, sonbahar âşık olunacak kişiyi bulmak için en uygun zamandır. Sonbaharın bir hüznü vardır, bu hüzün insanın içinde dolaşan arzunun tamamlanması düşüncesine tam olarak uyar..."

Kierkegaard

Kış

Evin önündeki taşlıktayım, gökyüzündeki kuru süngerleri andıran kabarık, yağmur taşımayan bulutları seyrediyorum. Şubattayız ama seyrettiklerim kışın kasvetli bulutları değil, ilkbaharın neşeli bulutları. Arada sığ kumlukları yeşile, derin suları maviye boyanmış, sabahki hırçınlığından vazgeçmiş Ege'ye bakıyor, baktıkça da şaşırıyorum: Homeros nasıl olmuş da şimdi benim seyrettiğim bu denizin rengini şarabın rengine benzetmiş? On kilometre kuzeydeki Kömür Burnu'nun batısında olsam, şaşaalı günbatımında suya gömülen güneşin o kızıl mızrakları belki beni de yaşlı ozan gibi kandırırdı. Ama tehditkâr bir işaret parmağı gibi Sappho'nun Adası'na[1] doğru uzanan yarımadanın bu tarafında, yıldız ya da poyraz esip, dalgaların tepesini kırmadıkça, denizin rengi, gözlerin gibi maviye yakın Selim...

Geriye dönersem arkamda birbirine omuz vermiş, etekleri yeşil, tepeleri ak kireçtaşı dağların gizemli bir gökyüzü kentinin dik, geçit vermez duvarları gibi yükseldiğini göreceğim. Kulübemsi evim bu görkemli dağların yamacında bir nokta kadar

1 Kadın şair, Midilli.

küçük ve önemsiz. Beni barındırıyor olması bu önemsizliği daha da arttırıyor.

Gece, birkaç saat sonra Venüs haber verdiğinde görünmez, gizemli kuşlarının hüzünlü ötüşlerinin eşliğinde, salınarak gelecek ve karanlığın şalıyla birlikte bahçedeki –sert kuzey rüzgârlarının karşısında ayakta kalabilmek için daha fidanken birbirine öksüz çocuklar gibi sıkı sıkıya sarılan– ağaçların üstüne serilecek. Geceler! Geceler gelgit dalgalarına benziyor: Bazen simsiyah, bazen de gümüş bir ışıkla aydınlanmış. Tabii çığlıklar, nemin keskinleştirdiği ayaz ve dağdan inerek arka bahçede yiyecek arayan yaban domuzlarının homurtularıyla bölünen bu gecelerin heybesinde Prometheus'un[1] acılarını da getirdiğini söylemeliyim.

Dalgalı deniz, sıkılı bir yumruk gibi havaya yükselen dağlar, öfkeli rüzgârlar, kırık kızıl şimşekler ve büyüsünü yitirmeyen gizemli yıldızlar... Kış boyunca bu yüksek yamaçta fırtınaları seyredip içimi dolduran doğa ürküntüsünü yatıştırmaya çalışırken antik kültürlerin doğadan neden Tanrı devşirdiğini kavrayıverdim: Doğa, en az Tanrı kadar dehşet verici. Ama bu akşamüstü korkularımı anne eli gibi yatıştıran hafif, dost bir esinti var yamaçlarda. Aslında burada hangi yönden eserse essin, rüzgâr balık, ter ve içki kokuyor Selim: Sanki sarhoş seven, kıyıya ılık ve nemli bir koltukaltı gibi kışkırtıcı gölgeler getiren. Tabii taşıdığı tuzu da unutmamalıyım.

Bakışlarımı bulutlu gökyüzünden, gölgeli denizden alıp yana, karaya çeviriyorum. Zirvedeki radar üssünü kasabaya bağlayan, günde sadece sabah ve akşamları olmak üzere iki kez, fren gıcırtıları ve can çekişen motor hırıltıları saça saça ilerleyen gürültücü askeri kamyonların kullandığı asfalt yol,

1 Ateşi çalıp insanlara verdiği için Zeus tarafından, korkunç acılarla dolu bir cezaya çarptırılan Titan.

kulübenin inşa edildiği ince uzun düzlükten sonra cetvelle çizilmiş bir çizgi gibi dümdüz aşağıya iniyor. Koyu asfalt, yüzeyi güçlü kış rüzgârlarının denizden taşıdığı tuzdan dolayı bozulmuş olmasına karşın nasılsa rengini korumuş. Gözlerimi kapasam, evde erzak bittikçe altı kilometre uzaklıktaki ilçe merkezine yaptığım kısa yolculukları hatırlayacağım. Biliyor musun, yol ve hayat, arabamın penceresinden denize doğru akarken yanından geçtiğim bakımsız köy mezarlığında tanıdık ölüm her seferinde –altı çizilmiş bir cümle gibi– takılıyor gözüme. Geçmişin sessizliği, servi ağaçlarının arasında –belki de her şeye rağmen yaşayabileceğimizi hatırlatırcasına– öylece duruyor. O noktaya varınca hep aynı şeyleri düşünüyorum: Hayatla ilgili kesin olarak bildiğimiz tek şey var: Hüzünlü sonu. Ve insan yaşlandıkça sadece o sonu, kendi ölümünü düşünüyor. Bunu annem de her gece bir kez daha kanıtlıyor. Ya sen Selim?

Yamacın daha da alt kısımlarında, eğimin yatıklaşarak uysallaştığı yerde terk edilmiş Rum köyünün taş evleri, su içmek istercesine derenin iki yanına serilmiş. Zaman zaman orada durup yıkıntıların arasında geziniyor, geçmişin hayaletleriyle konuşuyorum. Sonra o eşsiz görüntü: Titreşen, kokan beyaz tarlalar; mitolojik güzelliğini yitirmeyen nergisler.

Ama şimdi, doğanın beyaz duvağının ortasında değilim, evin önündeki taraçadayım; geçmişin hayaletlerinden iz yok. Ben gökyüzünü, denizi seyredip birazdan belirecek Venüs'ü bekliyorum, annemse içeride Tanrı'dan ona acımasını, canını almasını dilemekten yorgun düşmüş bir halde bir arife gününü daha dualarla uğurluyor. O da benim gibi ikiyüzlünün teki: Gün boyu geç kalmış ölümünü çağırıyor, gecenin karanlığı çökünce de çağırdığı misafirinden onu korumam için beni. Tam iyimser bir hayalperest: Ölüm bir dost gibi gelsin istiyor. Korkusu baş edilmez bir hal alınca ona yüksek sesle, çoğunu uydurduğum

masallar anlatıyorum Selim... Ana kız komşuculuk oynuyoruz: Acı komşuluğu; aslında kapı komşuluğu gibi bir şey bu. Öyle ki, kendimizinkinden bıktığımız için ötekinin –evini, perdelerini, bahçesini kıskanır gibi– acısını kıskandığımız bile oluyor...

Yaşlılık, ancak ölümle iyileşebilecek bir hastalık, hem de ağır bir hastalık... Evet, buraya bunları bile bile, beni nelerin beklediğini kestirerek geldim. Kestiremediğim, annem Güzin'i, Burhan'ı benden daha çok sevdiği, onlara benden daha çok güvendiği halde neden beni seçtiği? Ölümü yaklaşınca ortaya çıkacak korkaklığını, ikiyüzlülüğünü sevdiği çocuklarından saklamak, onların gözünde asil, kusursuz Müyesser Hanım olarak kalmak için mi? Belki... Belki de benim bir hamal olduğumu, iyice küçülen bedeninin, çelimsiz omuzlarının taşıyamadığı acılarının bir kısmını sırtlanacağımı düşündüğünden. Doğruyu söylemem gerekirse onu hiçbir zaman anlamadım: Ne çocukluğumda ne yetişkin hayatımda ne de şimdi... Ne dediğini duyar gibiyim: "Kendini anlamaktan korkan, eline geçen bütün fırsatlara arkasını dönen biri başkalarını anlamayı neden umut eder ki?" Ancak ne hamallık ne de yufka yüreklilik, buraya gelmeye razı olmamın gerçek nedeni –görünürdeki bahanem kendimi mahkûm ettiğim bu gönüllü sürgün olsa da– sana yazmak Selim... Evet, hep ertelediğim şeyi yapmak ve yazmak. Bu kez başaracağım, hazırlıklarım tamam: Acımı çektim, mayalandırdım, şimdi sıra beyaz kâğıda saçarak aşındırmakta... Sence insanın acısını herkesten uzakta, ücra bir köşede çekmek istemesinin ardında acısından utanması mı var? Gönüllü sürgün ya da sürgünün gönüllüsü böyle bir utanç eğilimi midir? Bu sorular aklımı kurcalamıyor değil. Ancak ne olursa olsun yine de acımın bir ahengi, bir ritmi, bir bütünlüğü var. Bunlar hissettiklerimi ve yazacaklarımı gerçek kılacak. Sözlerini unut-

madım, kulaklarımda yankılanıyor: “Gerçek, utançtan daha önemlidir...”

Peki, bu uzun mektubu neden yazacağım? Bağışlanmak için mi? Hemen söyleyeyim: Hayır, bağışlanma peşinde değilim: Zaten beni bağışlayacağını, daha doğrusu bağışlayabileceğini de sanmıyorum; sen bu konuda hep gönülsüz olmuşsundur. Çünkü Selim Sönmez, bağışlamanın bağışlayanı üstün, egemen konuma taşıdığından utanç verici bir eylem olduğuna inanır. Bence seni tanımlarken kullandıkları sıfatlar arasına “katı”yı eklemelerinin nedeni de bu soylu utangaçlığın! Sertsin ama seninki insanı eğiten bir sertlik... Neyse, bu konuyu burada bırakıyorum, yoksa bağışlanmayı hak edip etmediğimi bile bilmezken gevezeliğimi uzatabilir, seninle sabaha kadar tartışabilirim... Sadaka peşinde de değilim. Sadakayla yatıştırılan merhamet küçümseyicidir. Senden böyle bir merhamet istemiyorum Selim. Gerçek merhamet, anlama, saygı ve eylem gerektirir. Yazmak, sonunda kaybedeceğini bile bile savaşmak gibi bir eylem olsa da bir onur meselesi... Yazdıklarım acının tezgâhında dokunmuş cümlelerden oluşacak. Çünkü aşk acısı, kalemimi tek başına ibadeti seçen bilgelerin o koyu yalnızlığına sürükleyecek, yazdıklarımı içine düştüğüm sessizliğin, dilsizliğin dili kılacak.

Kalemden önce yazdıklarımın gerçek olması için, bir bardak kırmızı şarap! İn vino veritas.[1] Sevdiğin gibi, bir cabernet sauvignon[2]; Avşa Adası’ndan...

Kadehi yudumlamaya, seni inciteceğini bilsem de bir itirafla başlamak istiyorum Selim; dinmez acımın fışkırdığı kaynağı açıklayarak. Çünkü acımın, acılarımın nedeni hakkında kesinlikle yanılmanı istemem. Böylesi bir durum söyleyecekle-

1 Gerçek şaraptadır. Bir Latin halk deyişi: Şarap dili çözer anlamında.
2 Dünyada en çok tanınan kırmızı şaraplık üzüm çeşitlerinden biri.

rimi, daha doğrusu yazacaklarımı yanlış değerlendirmene yol açabilir: Bilmelisin ki senden değil, ondan ayrıldığımda perişan oldum. İnsanın değil, bir mitoloji kahramanının çekeceği kadar derin acıları onun için çektim. Sadece çekmekle de kalmadım, çektiğim acının tutsağı, tiryakisi de olup çıktım. Son altı aydır içinde yaşadığım hali sadeleştirip sadece iki sözcükle tanımlamak gerekirse, "çılgın gibi" diyebilirsin. Ayrıntılara girmeyeceğim ancak çılgınlığım sonunda her çılgınlığın vardığı o noktaya ulaştı: Kendinden geçme, duyguları uyuşturma isteği... Ama bunun da pek yararı olduğunu söyleyemem: Çünkü yatışır yatışmaz, sakındığım acının belleğimi keskinleştirerek haz verici anıları, resimleri canlandırdığını hatırlıyor ve kendini adamak isteyen bir kurban gibi, sevinç ürpertileriyle ona tekrar geri dönüyordum. Her tutkulu, güçlü duygunun sonunda -görkemli ya da sıradan olmasının önemi yok- bir teslimiyet yok mudur? "Acı yaşamın bir öğesidir ama ana öğesi değildir," dediğini duyar gibiyim. Acı ile kurtulma, hayatta kalma içgüdüsü hâlâ her gün bedenimde, ruhumda büyük savaşlar veriyor. Zaman zaman keşke Yuşa[1] gibi güçlerim olsa da acı yumağı geceleri kısaltabilsem diye dua ettiğimi saklamayacağım.

Hava kararıyor, kadifemsi, lacivert bir loşluk, düzlükten ışıkların can çekiştiği tepelere doğru tırmanıyor ve sahneyi Venüs'ün utangaç gösterisine bırakmaya hazırlanıyor. Loşluğu sevdiğimi bilirsin, biçimli olmayan bedenler için her zaman merhametli bir örtü olmuştur. Buraya ilk geldiğim günlerde sık sık ona sarınıyor, saatlerce ışıksız odamdan dışarıya çıkmadan, kendimi diri diri acımın içine gömüyordum. Hücremin dışındaki, –ve içindeki– her şey yabancılaşmıştı: Kendi içine bükülen ufuklar; renksiz gökyüzü, artık benimle konuşmayan eşyalar;

1 Yuşa: Gündüzleri uzatabilen Yahudi peygamber.

dilini yitirmiş kadehler hatta senin "hepsi sırdaşın" dediğin aynalar bile... Artık başkalarının uykusunu, ödünç aldığım uykuları uyuyordum. Arada seni de düşünüyordum; beni edebiyatla ve şöhretle bile aldatmamış olan o dürüst, hak edip etmediğime hâlâ karar veremediğim, bütün hayatı boyunca hep seven olmuş birisini sevilen biri yapan o adamı, seni...

Uzattım, tekrar başlangıç noktasına, acıya geri dönüyorum: Her acıya iki şey eşlik etmez mi? Kendine acıma duygusu ve sorular: Hangisi? Âşık olan ruhum ya da bedenim miydi, yoksa kadınlığım boyunca kırılmış olan gururum mu? Durmadan, sayıklar gibi –içine girip kaybolmayı düşlediğim– aynalara bakarak haftalarca kendime bu soruyu sordum. Sanki cevabı bulabilseydim, beni sonu gelmez acıya mahkûm eden zalim Hades'imi[1] de yakalayacaktım. Dost mu, düşman mı olduğuna karar veremediğim bu acı, sadık bir köpek gibi aylarca kapımın önünde yattı ama ben bir cevap bulamadım. Sonunda eşikteki canavardan kurtulmanın en kestirme yolunun ona teslim olmak olduğunu kabullenerek, acıdan haz almayı öğrenmeye koyuldum. İnan Selim, acı çekmenin gizlerini, estetiğini keşfedenin ondan boşanması, onu terk etmesi mümkün değil.

Kimdir deseler, insan, ister zeki olsun isterse budala, ustalıkla bahane üreten bir varlıktan başka bir şey değildir derdim. İşte belki de bu yüzden son çarem, sarılabileceğim, ardına saklanabileceğim, çektiklerimi akla uygun bir biçime sokmaya yarayacak bir bahane, suçlayacak birini bulmaktı... Lütfen beni bir kez daha affet! Hak verdiğini hissediyorum. Senden başka kimi suçlayabilir, çektiklerimin bedelini kime fatura edebilirdim? Bilinçaltında saklandığından bunca yıl farkına varmadığın o doğal kibrin; masum, bilge aldırmazlığın; seçtiğin kadın-

1 Yazar, yer altı dünyasının Tanrısı Hades tarafından sonu gelmeyen bir uğraşa mahkûm edilen Sisiphos'a atıf yapıyor.